

PROBLEMI U PČELARSTVU

PČELARENJE U 2024. GODINI – LJUBAV KOJA NE UZVRAĆA?

CENE I DALJE PADAJU, A GLAVNI RAZLOG JE TO ŠTO IMA MNOGO FALSIFIKATA. EVROPSKA UNIJA JE NAJVEĆI KUPAC I POTROŠAČ MEDA I TU IMAMO DVA PROBLEMA – PRVI, ZBOG SVEOPŠTE KRIZE, ODNOSNO INFLACIJE I PADA KUPOVNE MOĆI GRAĐANA, SAMA PRODAJA MEDA U EU JE SMANJENA ZA NEKIH 20 ODSOTO. DRUGI PROBLEM JE UVOZ FALSIFIKOVANOG MEDA, KOJI JE NA TRŽIŠTU DALEKO JEFTINIJ I OD PRAVOG

FOTO: FREEPK

Cene meda na svetskom tržištu padaju, a glavni razlozi za to su pad kupovne moći građana i falsifikovani med koji je preplavio i evropsko i domaće tržište. Drastično smanjenje broja pčelinjih društava imalo bi teške posledice po poljoprivredu i budžet Srbije, kažu za Biznis.rs u Savezu pčelarskih organizacija Srbije (SPOS).

Ova godina je bila klimatski teška, ali su prinosi, kada se sve sabere, bili solidni, posebno za pčelare koji su selili pčele na pašu, kaže za naš časopis predsednik SPOS-a Rodoljub Živadinović.

- Uljana repica nije bila dobra kako se očekivalo. Bagremova paša je bila sasvim solidna, ali opet nije to prinos kojem smo se nadali. Godina je trebalo da bude dobra shodno proleću, međutim naglo su porasle temperature, pa se i vegetacija ubrzala i bagrem je došao jako rano – navodi Živadinović.

Naš sagovornik objašnjava kako su pčelari mislili da od bagrema neće biti ništa, ali je on ipak dao jedan pristojan, prosečan prinos.

- Od lipove paše, prinos je bio jako mali, tek 4-6 kilograma po košnici. I suncokret je dao ispodprosečnu pašu. Jednostavno, cela godina je bila teška. Imali smo mnogo problema sa neobičnim spojevima različitih klimatskih faktora koji nisu uobičajeni i mislim da zbog toga nijedna paša

nije dala adekvatan prinos. Profesionalni pčelari, koji su selili na sve paše, uspeli su da dođu do sveukupno pristojnih prinosa – kaže Živadinović.

Milan Stojanović iz Užica ima oko 150 košnica i višedecenijsko iskustvo u pčelarenju. Svoje pčele redovno vozi na pašu. Što se paše tiče, ova godina je za njega bila bolja od prethodne, ali je, kako navodi, daleko od dobre.

- Već dve-tri godine bagrem nije medio na zadovoljavajućem nivou. Bilo ga je sporadično. Godina je vegetacijski rano počela, usledio je mraz u aprilu zbog kog je izmrzlo voće i bagremov cvet. To je uticalo na medenje koga nije bilo ili je bilo dosta slabije – zaključuje Stojanović.

Falsifikovani med poseban problem

Malo ko od pčelara je ove godine prodavao med na veliko, jer su cene opale ispod nivoa isplativosti, kako na domaćem, tako i na evropskom odnosno svetskom tržištu, ističe Rodoljub Živadinović.

- Problemi u plasmanu meda za sada izgledaju nerešivo. Cene i dalje padaju, a glavni razlog je to što ima mnogo falsifikata. Evropska unija je najveći kupac i potrošač meda i tu imamo dva problema – prvi, zbog sveopšte krize, odnosno inflacije i pada kupovne moći građana, sama prodaja meda u EU je smanjena za nekih

20 odsto – objašnjava predsednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije.

Drugi problem je uvoz falsifikovanog meda, koji je na tržištu daleko jeftiniji od pravog. Prema podacima iz istraživanja koje je objavila Evropska komisija, 46 odsto uvezenog meda nije odgovaralo evropskim standardima. Interesantan je podatak da je čak 93 odsto testiranih uzoraka meda iz Turske bilo neispravno.

- Kada na tih 46 odsto dodate pad prodaje meda za oko 20 odsto, to znači da oko 70 odsto tržišta EU nije dostupno pčelari-ma, nego je tržište praktično svedeno na 30 odsto. Samim tim manja je potražnja za medom, a cene dramatično padaju – navodi Živadinović.

Prema njegovim rečima, cena bagremovog meda pala je na 3,2 evra po kilo-

CENE MEDA U KUĆNOJ PRODAJI

Cene meda na adresi pčelara razlikuju se od regiona do regiona. Prema informacijama SPOS-a, prosečna cena bagremovog meda je 1.200 dinara. Toliko košta i med iz pogona u Rači, koji se pod nazivom brenda „Naš med” prodaje u velikim trgovinskim lancima, a može se naći i u pojedinim manjim trgovinama.

FOTO: FREPIK

ZAŠTO JE VAŽNO OPRAŠIVANJE?

Oprašivanje koje vrše pčele važno je i zbog mnogih stvari u poljoprivredi, podseća predsednik SPOS-a.

- Mi govorimo samo o prinosima, ali ima i mnogo važnijih stvari. Recimo, ako pčela ne opraši detelinu, ne stvori se seme. Kad se ne stvori seme, biljka nema potrebu da stvara hranljive materije koje treba da nahrane to seme da ono bude kvalitetno da sutra može da da plod. Čim nema tih materija u biljci krave kad je pojedu daju mleko sa manje mlečne masti, a slično je i kod lekovitog bilja.

Što idete dalje u planinu, sve je lošije lekovito bilje i to je ono što ljudi ne razumeju, jer tako visoko pčela nema. Pčelarima se ne isplati da ih tamo sele, a ako pčele ne opraše lekovito bilje ista je priča kao i kod deteline. Samim tim u biljkama će biti manje lekovitih materija – kaže Živadinović.

On podseća da se Jovan Živanović, koga smatraju ocem racionalnog pčelarenja u Srbiji, raspravljao sa nekim vinogradarima koji su se ljutili jer njegove pčele sisaju grožđe i uništavaju rod. Onda je on uzeo jedan grozd i stavio ga u košnicu i onda su zajedno otišli da pogledaju taj grozd u košnici.

- Grozdu nije falilo ništa, pčele ga nisu pipnule, jer ne oštećuje pčela zrno grožđa, već osa. A pčela se nakon toga pridruži i sisa slatke materije. Kad dođe vreme za zrenje grožđa, vinogradari na Novom Zelandu pozivaju pčelare da dođu pored vinograda ne bi li pčele išle za osama i sisale te slatke sokove. Jer kad pčela nema, iza ose se razvije buđ i vino bude lošeg kvaliteta. A kad dođe pčela iza ose, ona iz svojih usta u zrno grožđa ubaci probiotske bakterije, koje svi mi imamo u stomaku. Ali ne može vinogradar da ide i da liže svako zrno grožđa. I te probiotske bakterije spreče razvoj buđi i vino bude kvalitetnije – napominje naš sagovornik.

Živadinović kaže kako su te tri stvari dovoljne da shvatimo koliko su pčele važne.

To, naravno, otkupljivači pokušavaju da iskoriste i što jeftinije uzmu med kako bi kasnije prihodovali više – objašnjava Stojanović.

Tržište Srbije, baš kao i u ostatku Evrope, pogađa problem uvoza falsifikovanog meda. Predsednik SPOS-a Rodoljub Živadinović navodi da je oko 200 tona cvetnog meda uvezeno samo iz Rusije po ceni od 1,6 evra.

- To je cena sa isporukom i svim troškovima. Mi smo prvo smatrali da je to med sumnjivog kvaliteta, što možda i jeste. To ne znamo, jer se on uglavnom isporučuje konditorima za kolače. Naši pakeri uvezu med po smešnim cenama, preprodaju ga i tako zarađuju. U međuvremenu smo čuli da je otkupna cena tog meda svega 0,8 evra, tako da je možda i pravi shodno ceni, jer zaista je neverovatno koliko je ona srozana. To je ispod nivoa cene šećera, a šećer i med znate da ne mogu da se porede – ističe Živadinović.

gramu, dok je situacija sa drugim vrstama meda još gora.

- Cene svetlog meda su za pčelara oko evro i po, zavisi gde se izvozi i koja vrsta meda je u pitanju. To je više nego duplo ispod proizvodne cene i to je neizdrživo. Zato pčelari uglavnom ne prodaju med. Oni koji moraju prodaju ga po tim katastrofalnim cenama – dodaje Živadinović.

Cena ne pokriva troškove proizvodnje

Milan Stojanović potvrđuje da je otkupna cena meda ove godine toliko niska da ne može da pokrije osnovne troškove.

- Sa troškovima za kamion kojim prevozim pčele, što se tiče nafte, goriva i

registracije, nemam računa da radim, a kamoli onaj koji plaća uslužno prevoz. Napravljena je velika disproporcija, tako da sa ponuđenom otkupnom cenom nisam ni na nuli, a kamoli u plusu – kaže Stojanović.

Prema njegovim informacijama, za bagremov med može da se dobije od 3,6 do 3,9 evra po kilogramu, dok se cena sunco-kretovog kreće od 1,6 do 1,9 evra, za veće količine. Stojanović kaže da na zalihama ima i meda od prošle godine.

- Taj med nije prodat. Pčelari, koji su imali sreće da pokriju troškove selidbe i da pogode dobre pašne prilike za medenje, nisu prodali svoj med, tako da ga ima na zalihama i zato se teško prodaje.

Formiran Evropski pčelarski savez

U SPOS-u kažu da je Evropska unija preduzela određene mere, ali ne na pravi način, zbog čega još nema rezultata. Zbog toga je u Beogradu, u februaru ove godine, osnovan Evropski pčelarski savez koji okuplja 27 pčelarskih organizacija iz 20 država Evrope. Cilj je da se problemi reše što pre i što efikasnije.

- Savez uveliko radi i daje predloge. U njemu je više od 277.000 pčelara, što je velika sila za pregovore. Sad čekamo izbor novog komesara za poljoprivredu u EU. Već smo imali razgovore sa prethodnim i bili su dosta pozitivni. Problem falsifikovanog meda je lako rešiv: zabraniti uvoz neispravnog

meda i uvesti pravilo da svaki med mora da ide na kompletnu analizu i ne sme da pređe granicu bez toga. To će poskupeti troškove, ali bar će na tržištu biti pravog meda. Nama trebaju hitna rešenja, kako bi se zaustavilo masovno napuštanje pčelarenja – kaže Živadinović.

Veza pčelarstva i poljoprivrede

Smanjenje broja pčelinjih zajednica i njihov neravnomeran raspored vodi i slabijem oprašivanju biljaka, što znači smanjenje prinosa u poljoprivredi.

- Jedna pčelinja zajednica doprinosi okolnim poljoprivrednicima sa 566 evra kroz povećanje prinosa i kvaliteta plodova, veće učešće prve klase plodova u rodu i samim tim veće cene. I sad zamislite da te košnice odjednom nema. Naglo pada broj košnica, pčelari odustaju od pčelarenja, jer niko nije lud da ulaže novac u bunar bez dna, a da ne može da pokrije ni troškove proizvodnje – upozorava Rodoljub Živadinović.

On dodaje da zbog lažnog meda i država gubi prihode na porezima. Porez na med iznosi deset odsto, a porez na proizvode od šećera, u koje spada i falsifikat meda, iznosi 20 odsto. Uvoznici lažnog meda krše propise, jer ga, kako kaže, deklarišu kao med, a zatim se on oporezuje po nižoj stopi i država tu gubi mnogo novca.

Kako radi pogon „Naš med“ u Rači

Sredinom 2020. godine, u Rači kod Krajujevca otvoren je pogon za prikupljanje,

preradu i plasman meda „Naš med“. Cilj je bio da se pčelarima obezbedi siugran plasman proizvoda, bez posrednika, a kupcima u zemlji i inostranstvu med provorenog kvaliteta. Rodoljub Živadinović kaže da je sve funkcionisalo dobro do izbijanja aktuelne krize.

- U statistici FAO (Organizacija UN za hranu i poljoprivredu) 2008. godina je zabeležena kao godina sa najvišom cenom meda otkad se vodi evidencija. Iste te godine, Srbija je imala toliko nisku otkupnu cenu meda, da može da se ravna sa današnjim cenama. To je tako kada imate neformalni konzorcijum uvoznika i izvoznika meda, pa mogu da vam rade šta hoće. Zbog toga smo napravili pogon 'Naš med', uz finansijsku pomoć države i Opštine Rača – objašnjava Živadinović.

On dodaje da je sve to lepo radilo nekoliko godina, dok nije došlo do trenutne krize.

- Sada smo u problemu, ne možemo da izvozimo med jer pčelari neće da ga prodaju po ovim cenama. Privatnici uvoze med, a mi smo jedina firma u Srbiji koja ne uvozi, već plasira isključivo med domaćih pčelara. Zato stalno apelujemo na potrošače da kupuju med direktno od pčelara ili da u trgovinama potraže brend 'Naš med', koji je proverenog kvaliteta na svim mogućim analizama – ističe Živadinović.

Dodaje i kako je pčelarima problem i to što ne mogu da žive samo od prodaje meda u Srbiji, jer je količina proizvedenog meda mnogo veća i mora da se izvozi.

Pčelar Milan Stojanović smatra da je

ideja o osnivanju pogona u Rači bila dobra dok se nisu pojavile okolnosti koje su uticale na tržište.

- Mislim na rat koji se poveo u Ukrajini i na uvoz meda iz Ukrajine i Kine, ali i velike količine falsifikovanog meda. Taj nazov med, koji se može kupiti po mnogo nižoj ceni od pravog, preplavio je i domaće i evropsko tržište. Zvanični nalaz Evropske komisije i inspekcija pokazuju da je i na Zapadu preko 50 odsto meda falsifikovano – kaže Stojanović.

On poručuje da bi pčelarima značila veća finansijska podrška države po košnici.

- Poslednjih godina je to nešto što se ustalilo i redovno se isplaćuje. Za ovu godinu je subvencija iznosila nekih 1.000 dinara po košnici, što je oko deset kilograma kristal šećera. To nije mnogo, ali znači – poručuje pčelar iz Užica.

Rodoljub Živadinović upozorava da, ukoliko se stanje na tržištu ne poboljša do proleća i otkupne cene meda ostanu iste, više od polovine pčelara će odustati od pčelarenja.

- Jedan od bivših urednika našeg časopisa 'Srpski pčelar' 1998. godine je napisao otprilike sledeće: 'Već tri godine na terenu gde ja držim pčele nema meda. I onda se pitamo svi zajedno: Šta su to pčelari? Pa, kaže, pčelari su ljudi koji vole pčele. A onda se, kaže, pitamo: Pa kakva je to ljubav koja ne uzvraća?' Zaista je to lepo rečeno i to se pčelari opet pitaju kao '98', zaključuje Živadinović.

 CEDOMIR SAVKOVIĆ

ŽEKŠ MONT E.L.B.

POSTAVLJANJE ČELIČNIH HALA,
KONSTRUKCIJA I LIMARIJE
POSTAVLJANJE
ELEKTRIČNIH
INSTALACIJA

Kralja Milutina 57
11000 Beograd, Savski Venac
Kancelarija:
Imotska 1, Beograd
062 260 422
zekset@gmail.com